

VERSLAG

Terugkoppeling Tweede Bijeenkomst Klankbordgroep Directe bureen PvJ DH 22 mei 2024

Datum: woensdag 22 mei 2024, 19:00 – 20:30 uur

Locatie: Bibliotheek, Paleis van Justitie Den Haag

Opgesteld door: Programmamanagement/Omgevingsmanagement

Verzoek: ter kennisname

Het doel van de vorige bijeenkomst 4 maart jl. was het ophalen van vragen en onderwerpen die leven bij de directe bureen van het Paleis van Justitie. Tijdens deze tweede bijeenkomst op 22 mei 2024 zijn de vertegenwoordigers van het Consortium PvJ (CPvJ) en het Paleis van Justitie (PvJ) terug gekomen op deze vragen en onderwerpen. Het Consortium heeft de afgelopen paar maanden de verschillende optimalisatierichtingen onderzocht in opdracht van de stuurgroep van het programma. Op basis van deze onderzoeken heeft het Consortium nu een advies geformuleerd aan de stuurgroep. Op deze bijeenkomst zijn de adviezen die betrekking hebben op de directe bureen alvast toegelicht aan de klankbordgroep, zodat zij hierop een reactie konden geven. De reacties zijn verwerkt in dit verslag. Dit verslag wordt met het advies van het CPvJ meegestuurd aan de stuurgroep, zodat zij het belang van de omwonenden meenemen in de besluitvorming over de voorgestelde optimalisaties. De stuurgroep zal 17 juni plaatsvinden.

Hieronder worden de optimalisaties en het advies van het Consortium PvJ toegelicht aan de hand van de aandachtspunten van de directe bureen.

Aanpassing KSF 5

De vijfde kritische succesfactor (KSF) van de renovatie luidt 'Minimale verstoringen van het primair proces en voorspelbare overlast voor gebruikers, bezoekers en omgeving tijdens de realisatiefase'. Om het belang van de directe omwonenden beter mee te nemen in de besluitvorming over het project is er tijdens de vorige bijeenkomst besproken dat er een procesvoorstel zou komen waarmee KSF 5 beter gewaarborgd wordt. Het procesvoorstel voor het beter behartigen van het belang van de directe bureen is dat voor iedere reguliere Stuurgroep de klankbordgroep wordt geïnformeerd en geraadpleegd, indien er voor hen relevante onderwerpen op de agenda staan. De verslagen van de klankbordgroep met directe bureen worden met de Stuurgroep gedeeld, en worden ook op de openbare website gezet.

Tijdens de Stuurgroep van 17 juni liggen er een kritieke besluiten over het voorontwerp voor. Daarna zullen er andere onderwerpen zoals hoe er gebouwd zal worden en de overlast besproken worden in volgende klankbordgroepen. In Q3 zal de overlast worden besproken.

Uitbouw van het PvJ op het parkeerterrein

Alle thema's die tijdens de vorige klankbordgroep zijn besproken, zijn afgelopen periode verder onderzocht als onderdeel van een groter onderzoek. De grootste zorg was de uitbouw van het lage deel van het PvJ op het parkeerterrein. Als deze uitbouw niet wordt gerealiseerd, dan kunnen een groot aantal essentiële ruimtes (waaronder zittingszalen, wachtruimtes) die het PvJ nodig heeft om volgens de huidige veiligheidseisen te functioneren niet worden gemaakt. Het gaat dan onder andere om het toevoegen van gangen rondom de zittingszalen, zodat rechters veilig de zittingszaal kunnen bereiken. De ruimte die nodig is voor deze gangen kan niet af van de wachtgebieden, omdat deze ruimte ook belangrijk is voor de rechtszoekenden, zodat wanneer twee partijen een zittingszaal verlaten, zij elkaar niet hoeven te kruisen. Hierdoor blijft het advies van het CPvJ voor de Stuurgroep dat het gebouw op twee plekken (bouwdeel II en III) uitgebreid dient te worden met 7,5 meter op het parkeerterrein van het PvJ. Er is ook onderzocht de uitbouw te verkleinen. Dit levert echter geen winst ten aanzien van het programma (ruimtes in het PvJ) en ook geen winst in overlastbeperking

VERSLAG

Bezonning

Tijdens de vorige bijeenkomst is de bezonning laten zien n.a.v. het VO. Destijds zijn er vragen gekomen of het inzichtelijk gemaakt kon worden wat de renovatie van het PvJ i.c.m. de nieuwbouw op de KC-locatie voor een effect hebben op de bezonning. Volgens de modellen van het CPvJ wordt de bezonningsnorm voor de Adelheidstraat door de aanpassingen aan het PvJ in geen geval overschreden.

Eén van de klankbordgroepleden geeft aan dat Adelheidstraat nummer 93 volgens het bezonningsmodel van de KC-locatie na de bouw van het nieuwe rijkskantoor precies 2 uur zon heeft op de gevel op het meetmoment voor de bezonningsnorm, terwijl het model van het CPvJ hierbij een hoger aantal aangeeft. De andere partij heeft gebruik gemaakt van een ander model. De vraag bij dit klankbordgroeplid is wat nu het juiste model is. Op basis van het model KC-locatie is besloten over het bestemmingsplan voor deze locatie. De ontwerpers voor CPvJ gaan uit van een ander model dat tot andere uitkomsten leidt. Eenduidigheid in de modellering is wenselijk voor het vertrouwen in de uitkomsten. Er zal worden nagegaan hoe de verschillende modellen in elkaar zitten en of er een eenduidig beeld kan worden gegeven wat betreft de bezonning voor Adelheidstraat 93.

Er is ook een studie uitgevoerd naar de bezonning in de tuinen van de woningen aan de Adelheidstraat grenzend aan PvJ. Voor zon in tuinen bestaat geen bezonningsnorm, maar op verzoek van de klankbordgroep is dit wel in kaart gebracht. De resultaten van deze studie zijn voor de bijeenkomst gedeeld met de aanwezigen. Uit dit onderzoek blijkt dat door de uitbouwen van het PvJ een afname is van het aantal minuten zon in 9 van de 12 tuinen. Het gaat dan om een afname tussen de 25-60 minuten (gemeten op 21 juni) in de vroege avond. De omwonenden geven aan dat dit leidt tot een beperking van het woongenot. Omdat het de zonuren in de avond zijn. Vanuit het programma realiseren we ons dat dit vervelend is voor de omwonenden.

Het advies van het CPvJ aan de Stuurgroep is ook om twee verdiepingen van de jaren '90 toren (P2 toren) af te halen, waardoor de schuine punt eraf wordt gehaald. Hierdoor komen er ook minuten zon in de tuin terug, maar niet in de avond. Het gaat over gemiddeld 15 tot 20 minuten in de zomermaanden, hoofdzakelijk in de middag

Er wordt de vraag gesteld of er ook niet een verdieping af kan van de jaren '70 toren (P1). Doordat de kantoorvloer van de hoogbouw van P1 efficiënter is dan de kantoorvloer van P2 wordt het afgeraden om de toren van P1 te verlagen.

Privacy

Tijdens de vorige bijeenkomst is er een gevel laten zien met rondom het gebouw veel kleine vierkante ramen. Er wordt nu een nieuw ontwerp voor de gevel voorgesteld met meer fragmentatie en minder zicht naar buiten. Aan de achterkant van het gebouw worden extra delen gesloten uitgevoerd, zodat er op deze plekken geen zicht naar buiten is en er meer privacy is voor de burens. Het patroon en reliëf van de gevel wordt wel doorgetrokken in de gesloten stukken, maar dan zonder ramen. Het voorstel is om voor het grote raam in bouwdeel III (het gebouw het dichtstbij de achterburens, het appartementencomplex) een extra plantenbak/geveltuintoe te voegen, waardoor het zicht van binnen naar buiten wordt belemmerd en de burens uitkijken op meer groen. Voor de ramen op de eerste verdieping worden ook extra houten stijlen toegevoegd met als doel om het zicht te verminderen. De burens ervaren ook overlast van het licht dat aan blijft staan. Dit wordt in de nieuwbouw ook opgelost.

Vergroenen parkeerterrein

Voor het vergroenen van het parkeerterrein wordt er voorgesteld om, naast de eerder genoemde plantenbak/geveltuintoe, 6 volwassen bomen te plaatsen wat ten koste gaat van 6 parkeerplaatsen. De burens geven aan dat zij het fijn zouden vinden als de bomen niet direct achter de afscheidingsmuur staan, meer iets verder richting het PvJ, zodat er op meerdere rijen groen te zien is en het zicht op een deel van de gevel

VERSLAG

wordt geblokkeerd door de groene bomen. Deze positie is mogelijk en heeft daarmee ook geen schaduwwerking tot gevolg in de tuinen

De zorg wordt geuit of de bomen en planten in de bakken voor het raam het wel gaan doen. Om te zorgen dat de plantenbakken op het gebouw groen blijven worden planten uitgezocht die kunnen groeien in de schaduw en in een bak. Door de geringe hoogte en de luwte is dit een gunstiger klimaat voor planten en bomen dan boven op een toren, doordat er minder wind is en dus minder snel uitdrogen (de Grotiustorens zijn dus geen referentie). De glasbewassingsinstallatie kan niet alleen langs de gevel, maar ook verder naar binnen om de planten te verzorgen. De leden van de klankbordgroep vinden dit een goed voorstel is, mede ook voor de biodiversiteit.

Geluidsoverlast

De directe burens gaven de vorige keer aan dat ze last hebben van geluidsoverlast van voertuigen en meeuwen op het parkeerterrein en het parkeerterrein als een klankkast ervaren. Er is een simulatiemodel gemaakt met de veel voorkomende geluiden waar de burens last van hebben. Het resultaat hiervan is dat de geluidsoverlast rechtstreeks bij de burens komt en het parkeerterrein (technisch gezien) geen klankkast is. Geluidsisolerend materiaal aanbrengen op de gevels heeft hierdoor vrijwel geen effect op de hoeveelheid geluid die wordt ervaren bij de burens. De enige optie om deze vorm van geluidsoverlast tegen te gaan is een blokkade (tussen bron en ontvanger) in de vorm van een geluidsscherm bovenop de bestaande afscheiding te plaatsen. Dit scherm heeft dan pas effect als het scherm 3 meter hoog is en de geluidsreductie is dan ook beperkt (vermindering van maximaal 9 dB). Iedereen is het er over eens dat dit geen gewenste oplossing is.

Logistiek

Om overlast van verkeersbewegingen en groot verkeer door de Adelheidstraat te verminderen, is op verzoek van de directe burens onderzocht of de ingang voor leveranciers (de expeditie) verplaatst kan worden naar een andere plek. Het verplaatsen naar de Juliana van Stolberglaan zijde is niet wenselijk en niet mogelijk gezien de verkeerssituatie bij het kruispunt, maar het verplaatsen van de logistieke entree naar de Theresiastraat lijkt wel een optie. Dit zal door het Consortium worden geadviseerd aan de Stuurgroep. Dit zou betekenen dat de entree aan de Adelheidstraat alleen een noodentree blijft voor logistiek of gehechtenbussen. Helaas kan niet worden voorkomen dat logistiek moet keren op het parkeerterrein. De piepjes van achteruitrijdende voertuigen zullen ook na de verbouwing aanwezig zijn. Dit voorstel is overlegd met de verkeerskundige van de gemeente, maar de daadwerkelijke toetsing moet nog plaatsvinden door het Vooroverleg Verkeer (VOV) en uiteindelijk bij de vergunningsaanvraag. Dit voorstel moet daarnaast nog met leveranciers van het PvJ worden besproken en met de beveiligingsadviseurs van het PvJ.

Aanrijdroutes personenverkeer

Ten eerste zal de verkeersdruk in de Adelheidstraat afnemen door een vermindering van het aantal parkeerplaatsen op het parkeerterrein van het PvJ (van 230 naar ca. 150). Daarnaast is het voorstel om de hoofdstroom voor het personenverkeer te verplaatsen naar de Juliana van Stolberglaan. De vorige keer werd de zorg gedeeld dat er op deze manier juist meer mensen door de Adelheidstraat zouden rijden om bij de Juliana van Stolberglaan entree te komen. De verwachting was dat omrijden via de Adelheidstraat sneller zou zijn, dan de korte route via de Juliana van Stolberglaan. Het Consortium heeft hiervoor een simulatiemodel gebouwd. Het getoonde verkeersmodel geeft aan dat het voor het personenverkeer niet sneller is om een rondje te maken door de Adelheidstraat, waardoor dit niet als sluiproute gebruikt zal worden volgens het model. Deze zorgen van de burens worden hiermee deels opgelost, al vragen ze zich nog wel af of mensen niet alsnog liever 3x rechts gaan dan een U-bocht te maken bij Ternoot. De verplaatsing van de ingang van het parkeerterrein voor personenverkeer naar de Juliana van Stolberglaan is ook besproken met de gemeente en wordt gezamenlijk nog verder op haalbaarheid onderzocht en vervolgens getoetst.

VERSLAG

Conclusie van het advies van Consortium PvJ aan de stuurgroep en de reacties klankbordgroep

- Het uitbreiden van de bouwdelen op het parkeerterrein van PvJ wordt wel geadviseerd door het Consortium aan de stuurgroep, omdat er anders cruciale delen van het programma niet ingetekend kunnen worden.
  - Reactie klankbordgroep: Hier zijn wij niet blij mee, dit is een van onze voornaamste bezwaren. Met name in combinatie met de lange duur van de verbouwing en dus de lange, intensieve overlast zit hier voor de directe burens de grootste zorg. Ook hebben de uitbouwen een nadelige invloed op de hoeveelheid zon die in 9 van de 12 tuinen aan de Adelheidstraat komt, een ander argument tegen de uitbouwen.
- Er wordt aangeraden om de bovenste twee verdiepingen van P2 af te halen (de schuine punt) wat een positief effect heeft op de bezonning in de tuinen van direct omwonenden, ook al is per saldo is nog wel sprake van een negatief effect.
  - Reactie klankbordgroep: Positief (maar liever hoogte van hoogbouw P1 af en geen uitbouwen)
- Ten gunste van de privacy wordt er door het consortium aan de stuurgroep geadviseerd om een extra plantenbak in het grote raam toe te voegen en delen van de vernieuwde gevel gesloten uit te voeren, maar wel met het doorlopen van het patroon.
  - Reactie klankbordgroep: Positief
- Naast de extra plantenbak wordt er geadviseerd om 6 volwassen bomen te plaatsen op het parkeerterrein.
  - Reactie klankbordgroep: Positief, ondanks dat het niet opweegt tegen de verstening aan de achterzijde door de voorziene uitbouwen.
- De geluidsoverlast wordt door directe geluidslijnen veroorzaakt en niet door weerkaatsing. De enige oplossing voor deze vorm van geluidsoverlast is een drie meter hoog geluidsscherm. Door de geringe effecten van dit geluidsscherm wordt dit afgeraden.
  - Reactie klankbordgroep: Eens om niet voor een 3m hoog geluidsscherm te gaan.
- Het advies van het Consortium aan de stuurgroep is om de logistieke entree te verplaatsen van de Adelheidstraat naar de Theresiastraat, en hier te combineren met de stroom voor het gehechtenvervoer. Dit moet ook nog verder worden onderzocht in overleg met leveranciers en gemeente.
  - Reactie klankbordgroep: verplaatsing van de logistieke entree naar Theresiastraat heeft de voorkeur.
- De route voor het personenvervoer is niet veranderd t.o.v. het voorontwerp dat de vorige keer is laten zien. Het advies blijft om dit voornamelijk via de Juliana van Stolberglaan te laten gaan, omdat er modelmatig is aangetoond dat er niet meer verkeer door de Adelheidstraat verwacht wordt in de nieuwe situatie. Wel is nog in onderzoek met de gemeente of de Adelheidstraat poort een uitrit moet blijven voor een deel van het personenvervoer.

Zorgen over overlast tijdens de bouw – doorkijk naar volgende bijeenkomst

Een aantal leden van de klankbordgroep geeft aan nog steeds zorgen te hebben over de overlast tijdens de bouwperiode voor de achterburen. Deze zorgen bestaan uit een aantal dingen:

- Ontwerp en fasering kunnen niet los van elkaar gezien worden. Omdat er voor uitbouw is gekozen nadat voor een gefaseerde aanpak is gekozen, is er een voor de achterburen onwenselijke situatie ontstaan.
  - Reactie Programma: Ontwerp en fasering zijn de afgelopen tijd integraal bekeken, maar op deze bijeenkomst hebben we gefocust op het 'wat' en de volgende bijeenkomst op het 'hoe'.
- De aanneming van de burens is dat door de combinatie van gefaseerd uitvoeren en een uitbouw er langdurig overlast zal zijn voor de achterburen. Men verwacht dat de verbouwing langer zal duren, omdat de ervaring leert dat bouwprojecten, zeker bij de overheid, langer duren dan in eerste instantie gepland. De vrees bij de achterburen is om minimaal 8 maar waarschijnlijk 12 jaar in een bouwput te moeten wonen.

VERSLAG

- Reactie Programma: We begrijpen deze zorg en hebben dit helder. Acht jaar is de volledige doorlooptijd waar de drie fases onder vallen. Het eerste deel van de fase is ruwbouw, maar een aanzienlijk deel van de werkzaamheden worden in het gebouw uitgevoerd. In het vervolgproces zullen we steeds beter een inschatting kunnen maken van de daadwerkelijke impact op de burens van de uitvoering. En in gesprek blijven met de burens over hoe hier mee om te gaan.
- De ervaringen met de sloop op de KC-locatie zijn niet hoopgevend zijn., Er is veel overlast ervaren door trillingen, geluid en stof. De burens doen de aanname dat als er sprake zou zijn van alleen een interne verbouwing zonder uitbouw, de overlast aanmerkelijk minder zal zijn.
  - Reactie Programma: Wat betreft trillingen, geluid en stof zullen wij ons in ieder geval aan wet- en regelgeving moeten houden. Daarnaast gaan we in het vervolggesprek met de burens en met gebruikers van het PvJ ook het gesprek aan over het beperken van overlast tijdens de uitvoering. En zoals eerder gezegd, een groot deel van de werkzaamheden zal zich nog steeds binnen afspelen.
- De steeg naast restaurant de Coterie is nog een zorgpunt i.v.m. het parkeren van auto's en het bouwen van het vernieuwde deel richting de Theresiastraat. Blijft deze steeg en het parkeerterreintje van de ondernemers bereikbaar?
  - Reactie Programma: De logistiek hiervoor moet nog inzichtelijk worden gemaakt en daar is de aanwezigheid van Daryll (de Coterie) ook van belang voor zijn inzicht. De klankbordgroep zal waarschijnlijk voor het gesprek over overlast en bouwmethodieken uitgebreid worden met burens van de overkant van de Adelheidstraat en Theresiastraat.

Er zal door het programma worden gekeken of de bouwfaserings aangepast kan worden, waardoor de overlast in het gebouw en voor de achterburens gereduceerd wordt, doordat er een kortere periode aan de achterkant wordt gebouwd. Dit komt terug in een volgende klankbordgroep bijeenkomst. Daarnaast wordt er nogmaals door het Rijksvastgoedbedrijf een onderzoek gedaan naar een alternatieve locatie voor het publieke gebied, wat zou betekenen dat er ook sneller kan worden verbouwd. Er zijn nog geen resultaten van dit onderzoek beschikbaar. De burens voelen zich gehoord, maar de voornaamste zorg wordt niet opgelost met de voorstellen van het CPvJ. De fasering, overlast en de beperking hiervan staan de volgende bijeenkomst centraal.